

Nr 634

Av herrar **Eriksson** i Arvika och **Berndtsson**, om *proportionellt val av nämndemän*.

(Lika lydande med motion nr 538 i Första kammaren)

I en motion till förra årets riksdag aktualiserade vi kravet på att val av nämndemän skall ske efter proportionella grunder. I motionen framhölls att de flesta kommuner i praktiken själva tillämpat proportionellt val även av nämndemän, trots att kommunallagens 22 § inte innehåller något direktiv om att detta val skall ske proportionellt — ett förfaringsätt som vi anser fullt riktigt.

Tyvärr finns dock exempel på att dessa val inte alltid sker på det demokratiska sätt som ovan relaterats.

Vi tar oss friheten upprepa ett exempel från Norra Råda kommun i Värmlands län. Denna kommun väljer 6 nämndemän. Fördelningen av de 40 fullmäktigeplatserna är: socialdemokraterna 23, moderata samlingspartiet 3, centerpartiet 3, folkpartiet 5, vänsterpartiet kommunisterna 6. Tidigare var fördelningen av de 6 nämndemannaplatserna sådan att 5 tillhörde socialdemokratiska partiet och 1 mandat var besatt med en borgerlig representant. Vid nyval av nämndemän i december 1968 slogs den ende borgerlige representanten ut, och socialdemokraterna besatte, efter votering i fullmäktige, alla nämndemannaplatserna.

Det har för oss blivit känt att ytterligare liknande fall skett, där partier eller partikonstellationer utnyttjat det förhållandet att lagen inte föreskriver att val av nämndemän skall ske proportionellt. Vid behandlingen av vår motion 1969 inhämtade konstitutionsutskottet yttrande från Svenska kommunförbundet. I detta yttrande anfördes såsom ett skäl för avslag på motionen bl. a. följande: »En förutsättning för att den proportionella valmetoden skulle fungera är för övrigt att samtliga nämndemän, som skall utses av en kommun, väljes samtidigt genom en valförrättning, vilket långt ifrån alltid är möjligt med nuvarande ordning.»

Genom den pågående kommunsammanläggningen och genom den ändrade domkretsindelningen blir förhållandet på många platser helt förändrat. Detta talar enligt vår uppfattning för att val av nämndemän i allt större utsträckning kommer att ske på så sätt att samtliga nämndemän som skall utses från en »storkommun» väljes vid samma tillfälle.

Med hänvisning till vad ovan anförts föreslås,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om att 4 kap. 5 § tredje stycket rättegångsbalken måtte ändras så, att val av nämndemän skall ske proportionellt på samma sätt som stadgas i kommunallagens 22 § beträffande val av vissa kommunala nämnder.

Stockholm den 28 januari 1970

Karl-Erik Eriksson (fp)
i Arvika

Henry Berndtsson (fp)
